

**VÁLLALKOZÁSOK 2000-BEN
NAGYKANIZSÁN**

Vállalkozások 2000-ben Nagykanizsán
Nagykanizsa : Nagykanizsai Szuperinfó, 2000. 018–023. oldal

A múlt század elején történt megjelenése óta - tudomásunk szerint - most olvashatják először az alábbi kedves oktató történetet a kanizsaiak.

Az 1906-ban kiadott miniszteri engedély alapján megjelent könyv részletes és kedves leírását adja Kanizsának.

Horvátfalva

Olvasókönyv az elemi népiskolák III. osztálya számára

(részlet)

Szabó Feri utazása Nagykanizsára

1. Útközben

A kis Szabó Feri nehezen várta a nyári szünidőt. Volt is rá oka. Mert édesapja még húsvétkor megígérte neki, hogy a nagy szünidő elején elviszi Nagykanizsára Károly bácsihoz. Végre megérkezett a várva-várt nap. Szabóné elkészítette a kisfiú úti málháját. János kocsis befogta a két sárgát: a Kényest meg a Tündért. Szépen meg voltak kefélve; csak úgy ragyogott a szőrük a napsugárban. Türelmetlenül várták az indulást, de mégsem olyan türelmetlenül, mint Feri. Végre megszólalt a fiú apja:

– Indulhatunk. Feri, édesapja engedelmével, a bakra ült a kocsis mellé. János kocsis megszuhintotta az ostorát és odaszólt a lovaknak.

– Tündér! Kényes! Erre a kocsi kigördült az udvarról és a délceg járású paripák csak úgy repültek vele a poros országúton. Gyórai kocsizás után egy szélesebb útra értek.

– No, fiam – szólt ekkor Szabó úr – kiértünk már a varasdi útra; fél óra múlva Kanizsán leszünk. Feri az úton gyönyörködött a két oldalt elterülő szántóföldekben, a távolabb fekvő szőlőhe-

gyekben és a sűrű erdőkben. Mindent tudni akart, mindig akadt kérdezni valója.

– Édesapám, miért kékek azok a hegyek? Mi terem rajtuk? Mi van a hegyeken túl? Miféle madarak azok ott fönt? Hová repülnek?

Édesapja alig győzte a felelést.

Vége föltűnt a szemhatáron Nagykanizsa városa. Feri ujjongott örömeiben:

– Jaj, de nagy város! Jaj, de szép város! És milyen sok ház!

Nemsokára beértek az első utcába. Hanem most Feri barátunk egy kissé elkedvetlenedett.

– Édesapám – így szólt a kisfiú – hiszen ez a város itt belül nem is olyan szép, mint messziről. Itt is csak poros utcák és nagy konyhakertek vannak, mint odahaza minálunk. De apja megnyugtatta:

– Fiacskám ez még nem az igazi város, hanem csak a külváros. Azelőtt ez falu volt és Kiskanizsának hitták. Később Nagykanizsával egyesítették.

Néhány perc múlva kiértek a külvárosból. Ennek végén a Principális-csatorna folyik. Feri megbámulta a szép vashidat, mely a csatornán keresztül vezet. Apja figyelmeztette, hogy kissé távolabb még egy ága van a csatornának, és azon is éppen ilyen híd van. Feriék tovább haladtak a poros úton. Az út mentén két oldalt terül el a város rétje. Azon nem igen volt mit nézni. De amint tovább haladtak, Ferinek ugyancsak volt mit bámulnia. Az út két oldalán egy-egy hatalmas épület emelkedett, égnek meredő karcsú kéményekkel. A kéményekből sűrű fekete füst tódult ki és azután ott úszkált a levegőben, mint a felhő. Ferinek megmagyarázta az édesapja, hogy a jobb oldalon az a nagy épület gőzmalom, melyben gabonát őrölnek. A baloldali épület pedig szeszgyár, melyben burgonyából és más terményekből szeszt főznek. Egyszerre csak János kocsis megállította a lovait. Feri meglepetten kérdezte:

– Édesapám, miért állunk meg? Apja egyenesen előre mutatott.

– Nézz csak oda, fiam, ahol az az őrház áll! Arra megy a vasút. A pályaőr most leeresztette a sorompót és elzárta vele az utat, mert jön a vonat.

És csakugyan, ebben a pillanatban éles fütty hallatszott a város felől. Néhány másodperc múlva füst- és szikrafelhőt okádva rohant el előttük a vonat. A lovak hátra horkantak, mert ritkán látnak vonatot. Feri is nagyot nézett ám, mert ő még most látott életében először gőzkocsit.

2. Megérkezés

A vonat elhaladása után a pályaőr felvonta a sorompót és utasaink tovább indulhattak. Kocsijuk csakhamar áthaladt a Dencsár-csatorna hídján és befordult a Király utcába. Feri csodálkozva nézte, hogy itt már az utca is téglával van kirakva, pedig nálunk sok parasztházban még a szoba földje is csupasz és a házakat is csak a jobb módú emberek építik téglából. Atyja figyelmeztette Ferit az utca végén a postahivatalra és megmondta neki, hogy ugyanabban az épületben van az adóhivatal is. E mögött egy kertben áll a fogház épülete. Ide zárják be a bűnös embereket, akiket a bíróság elítélt. Mindjárt a fogház mellett van a dohányraktár, odább mellette az igazságügyi palota. Ezek előtt terül el az Erzsébet királyné tér. Ezen a téren van az élelmiszerpiac is. Mikor Feriék arra hajtottak, annyi árusító és vevő nyüzsgött rajta, hogy az embernek káprázott tőle a szeme. Azután a Fő útra értek. Itt már csakugyan nem tudta Feri, hogy melyik oldalra nézzen. Csupa nagy, fényes kirakat, tele szebbnél szebb dolgokkal. A Fő úton kocsijuk befordult egy nagy épület udvarára. Lásd, fiam – szólt az apa – ez a Koronaszálló. Itt az idegen megszállhat, és pénzéért kaphat magának szállást, ételt és italt, kocsijának és lovainak pedig helyet.

– De hiszen Károly bácsihoz megyünk – mondta Feri –, hát akkor miért kellett ide jönnünk?

– Fiam, mi nem is maradunk itt, csak a kocsit és a lovakat hagyjuk itt, mert a városi házakban nem találunk ám mindenütt

istállót és kocsiszínt. A kocsit és a lovakat a kocsis gondjaira bízták. Ferit elvezette az édesapja a Csengery utcába Károly bácsiékhoz. No, hiszen volt itt öröm! Feri illedelmesen kezet csókolt bácsijának és Mari néninek. A kedves jó rokonok a kis fiút megölelték, megcsókolták. Mari néni egyre azt hajtogatta:

– No, ez a gyerek szakasztott az anyja!

Csakhamar bejöttek az unokatestvérek is. Ferit körülfogták, becézgették és süteménnyel kínálgatták, szóval mindenképpen kedvében jártak.

3. Első séta

Feri édesapja délután hazautazott. Feri még sohasem volt távol a szülei házától. Hát bizony nehéz szívvel vált meg apjától. Unokatestvérei észrevették, hogy bánkodik. Ezért mindjárt ebéd után elmentek vele sétálni. Hadd felejtse el bánatát a kedves kis vendég. Először is a Zrínyi Miklós utcába vezették. Itt megmutatták neki az állami elemi iskolát, melybe ők kisebb korukban jártak.

– Látod, Feri, milyen nagy épület, ez a mi iskolánk – szólt az idősebbik unokabátyja, Pista. – A tietek van-e ekkora?

– Bizony negyedrészt ekkora sincs! – felelt Feri. – És ezután a mienkben nincs fölül még egy sor szoba, mint itt. Hát itt annyi gyerek van, hogy ilyen sok tanterem kell? Erre Pista elmagyarázta, hogy ez emeletes ház. Lent, a földszinti termekben van a kisebb gyermekek iskolája; az emeleten pedig a nagyobb lányoknak és fiúknak való polgári iskola. Az állami iskolától nem messze, ebben az utcában van az izraelita elemi iskola és felső kereskedelmi iskola. De Feri most a gimnáziumot óhajtotta látni, melyről édesatyja már több ízben beszélt. Kivezették hát a Fő útra és a Deák téren át föl az Eötvös térre, ahol vén fáktól beárnyékolva állt a gimnázium épülete. No, lásd, Feri – szólt Pista, ez itt a gimnázium. Idejárok én már három éve. És nézd meg ezt az emléktáblát. Itt a falon! A férfiú, akinek képét a tábla mutatja, szintén itt járt valamikor iskolába. Itt szerezte tudományának alapköveit. Később bölcs, nagy ember vált belőle. Úgy hitták, hogy a haza bölcse. Ez

a nagy férfiú Deák Ferenc. Itt született Zala megyében Söjtörön. Nagyon szerette hazáját és népét. Ezért tiszteli a magyar nép az ő emlékét. És azért örökítették meg emlékét ezen az iskolaépületen is, melyben tanult.

Feri barátunkat az ő kedves rokonai innen a Huszti György téren át és a Petőfi úton végig kivezették a "Kukoricás kertek"-be. Ott megmutatták neki az új honvéd gyalogsági laktanyát. Elég volt már a séta – mondta itt Pista –, most elballagunk hazafelé. Elindultak hazafelé és egészen a Sugár útig meg sem álltak. A Sugár úton megmutatták Ferinek a császári és királyi gyalogsági laktanyát, evvel szemközt a csendőr laktanyát. Egyszerre csak hatalmas tülkölés harsogott a fülükbe. Feri megriadva kérdezte: „Mi ez?”

– Hát, Ferikém – felelt Pista –, itt van a Weiser-féle gépgyár és ez most jelt ad a munkásoknak, hogy vége a munkaidőnek, haza mehetnek pihenni. És csakugyan jöttek ki a gyárból seregestől a kormos, fáradt munkások. Feri is meglehetősen fáradt volt már és pihenni vágyott. Rokonai tehát bevezették a közeli "Egylet kert"-be és ott leültek vele egy padra.

– Ugyebár, most már láttuk az egész várost? – kérdezte Feri.

– Dehogyan láttad, Ferikém – mondta Pista. Amit eddig láttál, az csak egy része a városnak. Ha holnap jó idő lesz, elmegyünk veled másfelé is. A fiúk most felkerekedtek és pár perc múlva otthon voltak.

4. Második séta

A nagy séta után Ferike pompásan aludt. Másnap a reggeli után folytatta a sétát Pistával. Végigmentek a Csengery úton, azután befordultak a Hajcsár útra, és megnézték a szalmagyárat; onnan meg elmentek a Stern-féle téglagyárhoz. Feri még nem látott ilyent. Tetszett neki az az élénk sürgés-forgás. A munkások felgyürközve, mezítláb jártak-keltek. Egy helyen agyagot talicskáztak, más helyen mesés gyorsasággal formálták a jól kikészített agyagból a téglát. Érdekesnek találta a szárító pajtákat és az égető

kemencéket is. Innen a fiúk egyenes irányban folytatták útjukat és a maláta- és sörgyár épületéhez értek. Itt betértek a Sörház-kertbe, ahol Pista mindegyikük számára rendelt egy-egy vajjas kenyeret.

Miután éhségüket lecsillapították és kipihenték magukat, visszafelé indultak. Útjukat most a Városi sétatéren át a Kossuth Lajos tér felé vették. Egy nagy épület előtt haladtak el. Feri azt hitte, hogy templom. De amint ezeket a szavakat olvasta az épület homlokzatán: "Városi kórház", megállott és Pistától várta a magyarázatot.

– Ugyebár, Ferikém – szólt Pista – kíváncsi vagy, hogy mire való ez az épület? Hát itt a kórházban a beteg embereket gyógyítják, ápolják. Legdrágább kincse az embernek az egészség; a kórházban még a legszegényebb emberek is visszanyerhetik egészségüket. Minden nap bejárnak az itt levő betegekhez az orvosok és megvizsgálják őket, azután orvosságot rendelnek nekik. Nem messze a kórháztól van a tűzorségi épület. Pista ezt is megmutatta kis rokonának.

– Látod, Ferikém, ha a városban valahol tűz támad, akkor a tűzörök oda nyargalnak innen a nagy fecskendőkkel és eloltják a tüzet. Innen tovább mentek a Kórház utcán át, ki a Teleki útra, azután a Rózsa utcán keresztül az Attila utcán, Eötvös téren, Fő úton át haza a Csengery utcába. Éppen delet harangoztak a Szent János templomban, amint arra elhaladtak. Ebéd után folytatták sétájukat. Már nem sok látnivaló volt hátra. Feri majdnem az egész várost ismerte már. Most az élelmiszer piacon át az Erzsébet királyné térre és innen a Magyar utcába mentek. Itt nem látott Feri semmi különöset, de Pista arra figyelmeztette, hogy ilyen hosszú utcában még nem jártak. Megmutatta Ferinek még az Árpád utcát, aztán áthaladtak az Arany János utcán. A Kinszky utcán keresztül visszaértek az Erzsébet térre. Ott elhaladtak a "Szarvas szálloda", az "Erzsébet kávéház" mellett és kiértek a Fő útra. Itt egy szép nagy épületet láttak. Pista így szólt:

– Nézd csak Ferikém, ezen a házon két kapu van, és két utcából lehet az udvarára jutni. Hát azt az órát látod-e az épület homlokzatán? Feri mindezt szemügyre vette.

– Miféle ház ez? – kérdezte azután.

– Ez a városháza – felelte Pista. A két fiú bement az udvarra. Feri azonban nagyon megijedt, mivel néhány rendőr éppen akkor vezetett be egy csapatot. Pista bátorította:

– Ne félj, itt nem esik bajod. Azért kísérték be őket, mert valahol rossz fát tettek a tűzre.

– Hát ebben a nagy épületben mindenütt csak rendőrök vannak? – tudakolta Feri.

– Dehogy, Ferikém. Van itt sokféle hivatal. Majd ha megnősz, megismered ezeket is.

A városházáról hazaballagtak a fiúk. Útközben azt mondta Pista.

– No, Ferikém, most már majdnem az egész várost is mered. Csak a Kazinczy utcát nem mutattam meg végig, azután a Ferenc rendi szerzetesek templomát és zárdáját, a vasúti állomást és néhány kisebb mellékutcát. Ezekre majd holnap kerül sor.

De bizony nem került rá a sor. Mire hazaértek már ott várta őket Feri édesatyja. Nagy volt a kis Feri öröme.

Bizony én te érted jöttem fiacskám – mondta neki az apja. – Édesanyád már megsokallotta távollétedet és egyre unszolt, hogy vigyelek haza. Hát mi tagadás, Feri barátunk ment szívesen. Jó dolga volt ugyan rokonainál, de kis szíve mégis csak hazavonzotta a szülei házához. Elbúcsúzott tehát rokonaitól és fölült a bakra, a János kocsis mellé. De meg kellett ígérnie, hogy nemsokára újra eljön, és akkor majd jobban megnézi Kanizsát.